

TOSHKENT ADABIY MAKONIDA ALEKSAND FAYNBERG IJODINING YOSH O‘QUVCHILAR UCHUN POETIK VA MADANIY AHAMIYATI

Adhamova Mohlaroy Nodirbek qizi

mohlaroyadhamova29@gmail.com

O‘zbekiston Davlat Jahon Tillari 3-Ingliz tili filologiyasi fakulteti talabasi

Toshkent, O‘zbekiston

Annotatsiya: Mazkur maqolada Toshkent adabiy makonida Aleksandr Faynberg ijodining yosh o‘quvchilar uchun poetik va madaniy ahamiyati tadqiq etiladi. Shoir asarlarining badiiy-estetik xususiyatlari va ularning yosh avlod ongiga ta’siri tahlil qilinadi. Faynberg ijodida aks etgan umuminsoniy va madaniy qadriyatlarning tarbiyaviy ahamiyati yoritib beriladi. Shuningdek, uning asarlarining Toshkentning ko‘pmadaniyatli adabiy muhitidagi o‘rni ochib beriladi.

Kalit so‘zlar: Aleksandr Faynberg, Toshkent adabiy makoni, yosh o‘quvchilar, poetika, madaniy qadriyatlar, estetik tarbiya.

Abstract: The article examines the poetic and cultural significance of Aleksandr Feinberg’s works for young readers within the literary space of Tashkent. The artistic and aesthetic features of his poetry and their influence on the worldview of the younger generation are analyzed. Particular attention is paid to the reflection of universal and cultural values in the poet’s works. The study also identifies Feinberg’s place in Tashkent’s multicultural literary environment.

Keywords: Aleksandr Feinberg, literary space of Tashkent, young readers, poetics, cultural values, aesthetic education.

Аннотация: В статье рассматривается поэтическое и культурное значение творчества Александра Файнберга для юных читателей в литературном пространстве Ташкента. Анализируются художественно-эстетические особенности его произведений и их влияние на формирование

мировоззрения молодого поколения. Особое внимание уделяется отражению общечеловеческих и культурных ценностей в поэзии поэта. Также определяется место творчества А. Файнберга в многокультурной литературной среде Ташкента.

Ключевые слова: Александр Файнберг, литературное пространство Ташкента, юные читатели, поэтика, культурное значение, эстетическое воспитание.

KIRISH

Aleksandr Arkadyevich Faynberg (1939-2009) Toshkentda tug'ilgan taniqli shoir, yozuvchi va tarjimon edi. Uning ijodi o'zbek va rus adabiyotiga katta hissa qo'shgan. Faynbergning ota-onasi – Arkadiy Lvovich Faynberg va Anastasiya Aleksandrovna 1937-yilda Novosibirskdan Toshkentga ko'chib kelishgan. Otasi texnologiya institutini tamomlab spirt zavodida bosh muhandis bo'lib ishlagan, onasi esa shu zavodda mashinist lavozimida faoliyat yuritgan. Faynbergning ijodi o'zbek va rus madaniyati va hayotini aks ettirgan ko'plab she'r va asarlarni o'z ichiga oladi. Uning asarlari Toshkent, Moskva, Sankt-Peterburg va Isroilda nashr etilgan. Shuningdek, Faynberg yettita badiiy film ssenariysi muallifi bo'lib, bu asarlar o'ziga xosligi va hayotiyliigi bilan o'zbek hamda rus adabiyotida alohida o'ringa ega. Faynbergning tarjimalari va ijodi orqali o'zbek adabiyoti jahon miqyosida tanilgan. Uning asarlari o'zbek madaniyati va urf-odatlarini chuqur anglashini ko'rsatadi. Shoirning ijodi o'zbek va rus xalqlari o'rtasidagi madaniy aloqalarni yanada mustahkamlashda nihoyatda katta hissa qo'shgan. Faynbergning xotirasini abadiylashtirish maqsadida Toshkentdagi Alisher Navoiy milliy bog'ida uning bronza haykali o'rnatilgan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Aleksandr Faynberg ijodini o'rganishga bag'ishlangan tadqiqotlar asosan uning rus tilidagi she'riy merosi, tarjimonlik faoliyati hamda O'zbekiston adabiy muhitidagi o'rni masalalariga qaratilgan. Jumladan, adabiyotshunos olimlar tomonidan Faynberg ijodida milliylik va madaniyatlararo uyg'unlik, shoir poetikasining o'ziga xos jihatlari, Toshkent obrazining badiiy talqini alohida tadqiq etilgan. Ushbu ilmiy ishlarda shoir asarlarining g'oyaviy-badiiy xususiyatlari, til va obrazlar tizimi tahlil qilinib, uning o'zbek va rus adabiyotini yaqinlashtirishdagi roli ta'kidlangan.

Bolalar va yosh o'quvchilar adabiyotiga oid ilmiy manbalarda esa she'riy matnlarning tarbiyaviy, estetik va madaniy ahamiyati masalalari yoritilgan. Ushbu tadqiqotlarda poetik soddalik, obrazlarning hayotiyliigi va axloqiy qadriyatlarni aks ettirish yosh kitobxonlar uchun muhim omil sifatida ko'rsatib o'tiladi. Shu nuqtai nazardan, Faynberg ijodini yosh o'quvchilar auditoriyasi uchun o'rganish zamonaviy adabiyotshunoslik talablari bilan uyg'un ekanligi aniqlanadi.

Mazkur tadqiqotda sifatli (kvalitativ) metodologik yondashuv asos qilib olindi. Tadqiqot jarayonida adabiy-tahliliy, qiyosiy va kontekstual tahlil usullaridan foydalanildi. Adabiy-tahliliy metod orqali Faynberg asarlarining poetik tuzilishi, g'oya va obrazlar tizimi o'rganildi. Qiyosiy tahlil usuli shoir ijodida o'zbek va rus madaniy unsurlarining uyg'unligini aniqlashga xizmat qildi. Kontekstual yondashuv esa Toshkentning ko'pmadaniyatli adabiy muhiti shoir ijodiga qanday ta'sir ko'rsatganini yoritishga imkon berdi.

NATIJA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Aleksandr Faynberg ijodida Toshkent shahri va o'zbek xalqining madaniy hayoti muhim badiiy manba sifatida namoyon bo'ladi. Shoir she'rlarida Toshkent faqatgina geografik makon sifatida emas, balki turli millat va madaniyatlar uyg'unlashgan ma'naviy muhit sifatida tasvirlanadi. Bu holat yosh o'quvchilarda shahar madaniyatiga, tarixiy xotiraga va

milliy qadriyatlarga nisbatan qiziqish va hurmat tuyg'ularini shakllantiradi. Faynberg asarlarida o'zbek xalqining urf-odatlarini, turmush tarzi va insoniy fazilatlarini samimiy va sodda poetik vositalar orqali ifoda etilgan. Shoir rus tilida ijod qilganiga qaramay, o'zbek madaniy muhitining ruhini chuqur his etib, uni o'z she'rlariga muvaffaqiyatli singdira olgan.

Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, Aleksandr Faynberg ijodida milliylik va zamonaviylik, shuningdek, turli madaniy qadriyatlar o'zaro uyg'unlashgan holda aks etadi. Bu esa uning asarlarini yosh o'quvchilar uchun nafaqat estetik, balki muhim madaniy-tarbiyaviy manbaga aylantiradi. Natijada, Faynberg ijodi Toshkent adabiy makonida yosh avlodni ma'naviy va estetik jihatdan tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

MUHOKAMA

Aleksandr Faynberg ijodi Toshkent adabiy makonida madaniyatlararo aloqalarni mustahkamlovchi muhim adabiy hodisa sifatida namoyon bo'ladi. Uning she'rlarida o'zbek va rus madaniy qadriyatlarining uyg'unlashuvi yosh o'quvchilarda bag'rikenglik va estetik didni shakllantirishga xizmat qiladi. Shoirning Toshkent hayotiga bag'ishlangan asarlari yosh kitobxonlar uchun tanish muhit orqali poetik ta'sir kuchini oshiradi. Shuningdek, Faynbergning tarjimonlik faoliyati o'zbek adabiyotini keng auditoriyaga yetkazishda muhim rol o'ynagan. Tarjimalarda milliy ohang va badiiy ruhning saqlanishi yosh o'quvchilarning adabiy tafakkurini rivojlantiradi. Natijada, Aleksandr Faynberg ijodi yosh avlod uchun muhim poetik va madaniy ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Mazkur tadqiqot Toshkent adabiy makonida Aleksandr Faynberg ijodining yosh o'quvchilar uchun poetik va madaniy ahamiyatini aniqlashga qaratildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, shoir asarlarida Toshkent shahri va

o‘zbek xalqining milliy-madaniy qadriyatlari chuqur badiiy talqin etilgan bo‘lib, bu holat yosh kitobxonlarda vatan, shahar va xalq madaniyatiga nisbatan hurmat va qiziqishni shakllantiradi. Faynberg ijodida milliylik va zamonaviylik, shuningdek, o‘zbek va rus madaniyatlari uyg‘unlashgan holda aks etadi.

Shoirning sodda va ta’sirchan poetik tili, hayotiy obrazlari yosh o‘quvchilar uchun tushunarli bo‘lib, ularning estetik didini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, Faynbergning tarjimonlik faoliyati madaniyatlararo muloqotni kuchaytirib, o‘zbek adabiyotining keng auditoriyaga yetib borishida muhim rol o‘ynagan. Bu esa uning ijodini nafaqat adabiy, balki muhim madaniy hodisa sifatida baholash imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, Aleksandr Faynberg ijodi Toshkent adabiy makonida yosh o‘quvchilarni ma’naviy va estetik jihatdan tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega bo‘lib, uning asarlari bugungi kunda ham dolzarbligini yo‘qotmagan. Shoir merosini yosh avlodga yetkazish va o‘rganish zamonaviy adabiyotshunoslikning muhim vazifalaridan biri bo‘lib qoladi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Abdullayev, A. (2015) *O‘zbek va rus adabiy aloqalari masalalari*. Toshkent: Fan.
2. Ergashev, B. (2018) ‘Ko‘pmadaniyatli adabiy muhit va shoir shaxsiyati’, *O‘zbek adabiyotshunosligi*, 3, pp. 45–52.
3. Faynberg, A. (2005) *Tanlangan she’rlar*. Toshkent: Yangi asr avlodi.
4. Faynberg, A. (2008) *Toshkent — mening ilhomim*. Moskva: Sovetskiy pisatel.
5. Karimov, N. (2016) *Bolalar adabiyotida poetik tafakkur*. Toshkent: O‘qituvchi.
6. Qodirov, V. (2019) ‘Tarjima va madaniyatlararo muloqot’, *Til va adabiyot ta’limi*, 2, pp. 33–38.

7. Rahmonov, S. (2017) *Zamonaviy o'zbek she'riyati va estetik tarbiya*. Toshkent: Akademnashr.
8. To'xtasinov, M. (2020) 'Toshkent obrazining badiiy talqini', *Adabiy meros*, 1, pp. 61–67.
9. Yuldasheva, D. (2021) 'Yosh o'quvchilar adabiyotida madaniy qadriyatlar', *Pedagogik tadqiqotlar*, 4, pp. 74–80.